

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Promemorian Kameraövervakningslagen och möjligheterna att använda drönare för berättigade ändamål

Transportstyrelsen tillstyrker förslagen i promemorian och lämnar följande synpunkter i övrigt.

Marknaden

Marknaden för obemannad luftfart befinner sig i steget mellan uppbyggnads- och mognadsfas. Flygtid och tillförlitlighet ökar medan inköpskostnaderna minskar. De senaste sex åren har antalet tillstånd som meddelas av Transportstyrelsen ökat med över 4 000 procent vilket innebär en dubbelning varje år. I november 2016 fanns det cirka 1590 svenska tillståndshavare för kommersiell verksamhet med drönare och cirka 1800 ”piloter/framförare” av kommersiella drönare. Nästan samtliga av dessa tillstånd (97 procent) omfattar en monterad kamera. Transportstyrelsen bedömer att omkring hälften av alla tillstånd avser verksamhet inom marknadsföring, bild, film, reklam, media, journalistik och konst. Blåljusverksamhet och liknande utgör omkring 5 procent av alla tillstånd.

Enligt en branschorganisation, UAS Sweden, är cirka 2500-3000 personer *direkt* beroende av data som samlas med drönare¹. Antalet personer som indirekt är användare eller sysselsatta av data från drönare är svårt att uppskatta. Transportstyrelsen arbetar på att ta fram mera konkreta siffror kring sysselsättning m.m. inom branschen. Samtidigt uppskattas antalet drönare som används för hobby- och nöjesflygning till cirka 200 000². Den fulla potentialen av drönare finns främst i det mervärde och de tjänster som drönare kan erbjuda andra branscher. Även själva framtagandet av produkten

¹ Uppgift från UAS Sweden som grundas på en enkät utskickad till tillståndshavare.

² Uppgift från UAS Sweden som baserar siffrorna på antalet sålda enheter i SE. Om även microdrönare inkluderas, stiger siffran till närmare 500 000.

och tillhörande applikationer (sensorer, precisionsteknik m.m.) är en potentiell marknad där svenska företag och svensk forskning besitter betydande kunskap.

Transportstyrelsen välkomnar att Regeringskansliet lyfter upp problemet med att kameraövervakningslagen inte gäller för operatörer i andra EU-länder. Den snedvridna konkurrenssituationen medför en risk för utslagning av svenska operatörer, vilket också kan komma att accentueras när ett gemensamt EU-regelverk för obemannad luftfart finns på plats.

Drönarteknikens användningsområde

Den nya tekniken för obemannad luftfart kan vara till nytta inom en lång rad områden. Den kommer att utgöra ett viktigt verktyg för att nå effektivitet inom en lång rad branscher, på samma sätt som internet och mobiltelefoni skapar effektivitet och konkurrenskraft idag. Obemannade luftfartyg kan utföra uppgifter som bemannade system inte kan utföra, antingen av säkerhetsskäl eller av ekonomiska skäl. De har betydligt mindre miljöpåverkan än traditionellt flyg, bullrar mindre och är kostnadseffektiva. Redan idag ser vi nya tillämpningsområden som fram till nyligen föreföll avlägsna eller rent av otänkbara. Utvecklingen på området har betydande förutsättningar att leda till ökad export, företagsetablering och arbetstillfällen.

Transportstyrelsen ska inte enbart vara förvaltande i sin myndighetsutövning, utan även i största utsträckning vara möjliggörande. Myndigheten ser därför positivt på utvecklingen av den nya tekniken.

Konsekvenser av Högsta förvaltningsdomstolens dom

Transportstyrelsen kan bekräfta uppgiften att kamerautrustade drönare till stor del används för andra ändamål än de som anges i kameraövervakningslagen. Högsta förvaltningsdomstolens dom om att kameraövervakningslagen är tillämplig på kamerautrustade drönare bedöms ha fått stor negativ inverkan på branschen. Sedan domen kom har den haft inverkan på Transportstyrelsens arbete och inriktning och ca 10 % av tillståndshavarna har sagt upp sina tillstånd. Det har även skett en stor minskning av antalet ansökningar om tillstånd.

I den information som Datainspektionen tog fram till länsstyrelserna i november 2016 framgår vissa lättnader i kraven. Lättnaderna gäller dock främst för verksamheter som inbegriper t.ex. forskning, tillsyn av skog och jordbruk och besiktning av byggnader. Detta utgör endast en liten del av branschen, där majoriteten bedrivs inom mer kommersiella verksamheter. En stor andel är även privatflygarna som fotograferar för eget bruk.

För de operatörer som har möjlighet att få tillstånd enligt kameraövervakningslagen för sin verksamhet medför domen mer administration, längre ledtider och ökade kostnader.

Integritetsaspekter

Integritet och dataskydd är avgörande frågor för att den nya tekniken ska kunna utvecklas. Om allmänheten upplever att obemannad luftfart hotar integriteten så kommer acceptansen för den nya tekniken vara låg. Förslaget att personuppgiftslagen ska vara tillämplig istället för kameraövervakningslagen innebär ett skydd av integriteten samtidigt som det medför regelförenklningar för enskilda och företag.

Tidpunkt för ikraftträdande

Högsta förvaltningsdomstolens dom har fått stora konsekvenser för en hel bransch. Ju längre tiden går innan en regeländring sker, desto större skada kommer branschen ta och risken finns att företag kommer få lägga ner sin verksamhet. Det är därför av stor vikt att ändringen genomförs så snart som möjligt istället för att invänta ändringarna i den EU-rättsliga regleringen som träder i kraft i maj 2018.

Konsekvenser om förslaget går igenom

Antalet tillstånd för drönare har under de senaste åren, innan Högsta förvaltningsdomstolens dom, fördubblats varje år. Om förslaget går igenom torde den trenden fortsätta under en längre tid. Tillstånden torde öka mest för den grupp som redan idag är störst användare av drönare med kamera, dvs. operatörer som använder drönare för marknadsföring, bild, film, reklam, media, journalistik eller konst. Det innebär en positiv utveckling för branschen och därmed även för samhället i stort.

Detta ärende har beslutats av stabschefen Jacob Gramenius. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog juristerna Mari Karlsson och Bengt Magnusson samt chefsjuristen Kristina Nilsson, den senare föredragande.

Jacob Gramenius